Josef Filip
troubelický rodák, legionář, pedagog, vlastivědný pracovník

Josef Filip (1880 - 1934), syn rolníka Jana Filipa (statek č.p. 30) byl nejstarším synem, ale na statku nezůstal. Vystudoval nižší gymnázium a obchodní akademii, pracoval jako účetní v soukromých službách a po absolvování dvouletého studia mimořádného posluchače účetnictví a směnečného práva na právnické fakultě v Praze vyučoval na Obchodní akademii v Olomouci. Zřídil si potom i vlastní obchodní školu v Zábřehu. Již jako student byl horlivý realista a v duchu Masarykových zásad se značně exponoval drobnou kulturní prací, pořádal veřejné přednášky ze svého obchodního oboru a účetnické kursy po vesnicích. Zabýval se vlastivědnou a osvětovou činností, pomáhal organizovat různé slavnosti a divadelní hry. Psal články do místních novin. Svou spisovatelskou činností prokázal, jak dobře rozuměl tehdejším politickým a národnostním potřebám Olomoucka a Zábřežska.

V roce 1914 začala první světová válka, Josef Filip byl povolán k 13. domobraneckému pluku v Olomouci v hodnosti kadeta. Dostal se na východní frontu. Měl nepoddajnou selskou náturu, nenáviděl rakušáctví a renegátství. S mužstvem mluvil výhradně česky a začal mít velké problémy s velením, málem prý mohl přijít o hlavu. Dne 16. dubna 1916 u Dubna v Brusilovské ofensivě se dostal do ruského zajetí. V zajateckém táboře sledoval snahy o vytvoření československého vojenského útvaru. Posílal články do časopisu "Čechoslovan" (vydávaného v táboře). A 1. listopadu 1916 vstoupil do legií, byl mezi prvními, kdo se do legií přihlásil. Dokázal tím, že s Rakouskem zúčtoval. V ruských legiích však dlouho nezůstal. Když zjistil, že se chystá odjezd části legionářů do Francie (jeden transport již odjel), přihlásil se také. A začala dlouhá a strastiplná cesta legionářů. Nejdříve vlakem na sever na Kolský poloostrov až za polární kruh, do přístavního města Murmansku, kam pro ně přijela anglická loď a přepravila je do Francie. Vlak s legionáři se vydal na cestu v říjnu 1917 a do Francie, nehledě na silnou německou blokádu připluli počátkem března 1918.

Přes všechny transportní problémy byla nálada mužstva dobrá, cestou se učili francouzsky, organizovali pěvecký sbor, vydávali časopis, měli dokonce i malou hvězdárnu a prof. J. Filip organizoval "Nejvyšší obchodní školu" (byla nejdále na severu za polárním kruhem). Kurs účetnictví, přednášený zajímavě a s humorem absolvovalo více než 100 posluchačů. J. Filip celou cestu a hlavně organizaci přednášek o účetnictví popsal v krátkých článcích, které vycházely v legionářském časopise a potom v červenci roku 1919 byly publikovány na pokračování v Českomoravském deníku v Olomouci pod názvem "Nejvyšší česká obchodní škola."

Ve Francii, po krátkém zacvičení, byli legionáři posláni na úsek fronty u Verdunu, zvaný Mort Homme (mrtvý muž). "Za teplého květnového dne v plné válečné výzbroji s přilbou na hlavě a v potu tváře jsme sestupovali do hlubokých francouzských zákopů a prodělávali spolu všechny hrůzy Němci silně ostřelované fronty. Z bratra Filipa stal se statečný "joilu" (štětináč - lidový výraz pro francouzského vojáka), tahal munici, chodil ozbrojen po zuby s granátem v ruce na rozvědky, za hromové palby nořil své vyděšené zraky a ježatou bradu v prvních zákopech přes ostnaté dráty do hlubin noci tam, odkud mu Němec posílal smrtonosné pozdravy." * Po těchto třech strastiplných týdnech strašných bojů v zákopech u Verdunu byl J. Filip odvolán do důstojnické školy a po dvou měsících a povýšeni byl přidělen k nově se formujícímu 23. pluku "Amerických Slováků" a poslán do Itálie. Do vlasti se vrátil s italskou legií v hodnosti kapitána, prodělal kampaň na Těšínsku u Skočova a pak na demarkační čáře na Slovensku.

Koncem roku 1919 zamkl do skříně všechny své tři spojenecké uniformy (ruskou, francouzskou a italskou) a vyučoval na Obchodní akademii v Olomouci. V roce 1925 odešel ze zdravotních důvodů do výslužby, stejně jako ty uniformy. Žil ve vzpomínkách a pilně psal do novin články hlavně z legionářské minulosti. V legionářských vzpomínkách zachycuje mnohé charakteristické příhody někdy formou vážnou, někdy humornou, která mu nejlépe sedí. V roce 1930 vydal vlastním nákladem knihu povídek "O ženách dobrých, statečných a nešťastných." V únoru 1919 v Československém deníku v Olomouci vyšel jeho článek "Vzpoura tróbelských žen", napsaný ještě v srpnu 1917 v ruském Borispolu pro krajany. Zda byla v první světové válce v Troubelicích nějaká vzpoura žen to nevím, ale J. Filip v tomto článku píše s pěknými hanáckými dialogy o tom, že ženám tehdy přikazovali chodit na modlení a modlit se za šťastný návrat vojáků z války a hlavně za vítězství Rakouska. Ženy se prý vzbouřily a řekly, že se budou modlit pouze za šťastný návrat, ale za vítězství Rakouska nikoliv. Rakousko nezvítězilo, ale na troubelickém pomníku padlých je vytesáno 33 jmen mužů, občanů Troubelic, kteří se z první světové války domů nevrátili. A nikde jsem nenašla údaje o tom, kolik mužů bylo za války raněných a kolik se jich vrátilo domů jako invalidé. Mimochodem, bratr Josefa Filipa se vrátil z války slepý.

Současný pomník obětem obou světových válek byl slavnostně odhalen 28. října 1948. Kameny byly přivezeny koňskými potahy z Bradla. Původní pomník padlým v první světové válce stál v malé zahrádce před měšťanskou školou (dnes parkoviště stolářské dílny na rozcestí). Tento pomník byl velmi skromný - socha vojáka, spíše nevysokého "vojáčka". Při jeho slavnostním odhalení dne 10. října 1931 pronesl projev troubelický rodák, legionář, profesor Josef Filip. Myslím, že to byl jeho poslední veřejný projev, zemřel 21. září 1934 v Olomouci. Prošel světem, ale v srdci zůstal "Tróbelantem". Dne 28. září 1934 byla v "Moravském Severu" čís. 43 opublikována zpráva o jeho smrti s jeho velmi pěknou, vřelou charakteristikou.

Milada HAŠKOVÁ

* *Napsal plukovník justice Metoděj Pouček v roce 1936 k výročnímu dni úmrtí Br. prof. Josefa Filipa*